

's Avonds werden er op licht geen echte bijzonderheden waargenomen. Hoewel, de spanner *Philereme vetulata* (sporkehoutspanner) is natuurlijk geen alledaagse soort en ook de uil *Sideridis albicolon* is een interessante soort voor nachtvlinderaars van het vaste land. Ook werden er vier soorten pijlstaartvlinders waargenomen, het klein en groot avondrood (*Deilephila porcellus* resp. *D. elpenor*), de pauwoogpijlstaart (*Smerinthus ocellata*) en de dennepijlstaart (*Sphinx pinastri*). Hoewel het weer en daarmee de resultaten enigszins tegenvielen, was het toch weer een leuke excursie. Siebe Visser en Lex Varkevisser: hartelijk dank voor jullie gastvrijheid!

Dag- en nachtvlinderexcursie Friese IJsselmeerkust en Kornwerderzand Siep Sinnema

Een excursie organiseren naar de Afsluitdijk en de IJsselmeerkust is een riskante onderneming: het zijn plaatsen waar de wind vrij spel heeft en het succes van zo'n excursie is wel erg afhankelijk van de weersomstandigheden. Op zaterdag 11 augustus mochten we niet klagen: een stralend blauwe lucht en een acceptabele wind zorgden ervoor, dat een vijftiental mensen zich om half twee verzamelden op het parkeerterrein op Kornwerderzand. Aan de Waddenkant van de Afsluitdijk werd allereerst een terrein bezocht, dat voor een deel wordt gebruikt voor dagrecreatie. De bodem bestaat hoofdzakelijk uit zand. Daarna werd een terreintje bezocht aan de andere kant van de sluis, maar ook aan de Waddenkant. Op deze terreintjes werden 8 dagvlindersoorten geteld. Hooibeestje en Zwartsprietdikkopje waren het talrijkst. Volgens plan werd daarop koers gezet naar Makkum. Heert Hein Kuipers wees ons de weg naar de Makkumer Zuidwaard. De Makkumer Noordwaard en de Zuidwaard zijn voormalige zandplaten, begroeid met riet, ruigten en struweel en omgeven door ondiep water. De ontwikkeling van deze gebieden is eigenlijk begonnen met de sluiting van de Afsluitdijk in 1932. Voor de kust lagen toen enkele banken en door de verlaging van het waterpeil bij de afsluiting, het verdwijnen van eb en vloed en de vervanging van zout door zoet water, kwamen deze banken permanent droog te liggen en begon de ontwikkeling van de vegetatie. In 1928 al werd een geul gebaggerd door de platen om de haven van Makkum bereikbaar te houden en daarmee werden Noord- en Zuidwaard gescheiden. De Noordwaard bleef een eiland, de Zuidwaard in over land te bereiken. Een groot deel hiervan bestaat uit rietpolders. We begonnen onze inventarisatie op de voormalige vuilnisbelt en achteraf bleek dat het rijkste stuk wat betreft dagvlinders. Distelvlinders, Atalanta's, Gehakkelde Aurelia, Kleine Vos, Klein Koolwitje en Zwartsprietdikkopje werden hier waargenomen. Vervolgens liepen we een pad door het terrein van het Fryske Gea door de Makkumer Zuidwaard; wat dagvlinders betreft konden we de lijst hier aanvullen met Hooibeestjes en Icarusblauwtjes. Ook een aantal nachtvlinders werd gezien. Opvallend was het grote aantal groeiplaatsen van Heelblaadjes in het terrein. Ook was er veel Koninginnenkruid, een belangrijke nectarplant voor dagvlinders. Vaak

worden langs de IJsselmeerkust trekvlinders, zoals de Luzernevlinder, waargenomen. Helaas hebben we, naast de Distelvlinder, Atalanta en Gamma-uil, deze dag geen bijzondere trekvlinders gezien. Na het nuttigen van een drankje en een ijsje in Makkum nam een deel van de excursiegangers afscheid. De mensen, die 's nachts gingen nachtvlinderen, reden naar Oudemirdum en zochten daar uiteraard de bekende snackhal op in het centrum bij de kerk. De plaatselijke uitbater van deze snackhal ziet elk jaar met vreugde uit naar de excursie van de Vlinderwerkgroep, want dankzij die excursie mag hij zich telkens verheugen op een forse verhoging van de omzet en het is opvallend dat het meubilair elk jaar iets luxer wordt. Wij werden dan ook hartelijk ontvangen en de kroket met patat was weer voortreffelijk.

Na dit diner werd het Oudemirdumer Klif opgezocht. Hier is een terrein van Natuurmonumenten, direct aan de kust. Gezien de bijzondere situatie van dit gebied en de bijzondere flora op het Klif leek dit een interessante plaats om de lampen te plaatsen. De afzettingen uit de ijstijd zijn door de Zuiderzee afgeslagen waardoor een zes meter hoog klif is ontstaan. Na de aanleg van de Afsluitdijk is de afkalving uiteraard gestopt en is het klif begroeid met interessante planten, zoals de knikkende distel en echt walstro. We vonden ook veel groeiplaatsen van het grasklokje. Onderlangs het Klif loopt het zogenaamde Groene Strand, waar zoutminnende planten herinneren aan de Zuiderzee periode.

Rond zes uur werd begonnen met een inventarisatie van dagvlinders langs het klif. Waargenomen werden Argusvlinder, Distelvlinder, Kleine Vos, Atalanta, Kleine Vuurvlinder en Klein Koolwitje. Ook werden er een flink aantal nachtvlinders opgejaagd, waaronder een aantal exemplaren van de Zuringspanner (*Lythria cruentaria*). Rond 21 uur werden op drie plaatsen lampen opgesteld. Reeds in de schemering bleek het laken van Gerrit Tuinstra een grote aantrekkingskracht uit te oefenen. Niet direct op nachtvlinders, maar op een plaatselijke kudde hokkelingen. Ze deden herhaaldelijke aanvallen op het laken van Gerrit (ik dacht dat je hiervoor rode lakens nodig had, maar wit blijkt ook goed te werken). Pas na een aanhoudende strijd van ruim een uur gaven de dieren het op, al bleven ze zich dreigend op enkele honderden meters afstand tussen de bosjes ophouden. Het zat Gerrit toch al niet mee, want na deze strijd bleek het aggregaat niet aan de praat te krijgen. Soms zit het mee, soms zit het tegen. Het gevolg was, dat de aanwezigen het moesten doen met twee opstellingen, namelijk die van Andy en die van Siep en Jannie. De temperatuur daalde helaas snel richting de 10 ° C waardoor er weinig spectaculairs op het doek te melden viel. Het opmerkelijkste feit was om 10.49 uur het overkomen van de Spaceshuttle met ISS, precies volgens schema en erg goed zichtbaar.

Bijzondere soorten lieten zich helaas niet op het laken zien. Rond middernacht zijn de lampen gedoofd en uiteindelijk werden toch nog 31 soorten macro-nachtvlinders waargenomen en 5 micro's. Leuke soorten waren nog de rouwvlinder (*Zeuzera pyrina*) en de grasmot *Agriphila selasella*.